

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-41870694-641.04-1455
Konu : EYT Kapsamındaki Avukatların Hak
Kayıplarının Giderilmesi Hakkında

13.01.2023

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINA

Kamuoyunda EYT (Emeklilikte Yaşa Takılanlar) yasa teklifi olarak bilinen Bakanlığınız tarafından çalışması yapılarak TBMM'ne sunulacak olan aynı zamanda 28.12.2022 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından da yaş şartı getirilmeksizin çıkartılacağı açıklanan teklifin yasalaşması ile pek çok çalışan için emekli olma durumunun söz konusu olacağı açıktır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesi ile avukatların, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil ettiği düzenlenerek, avukatlığın, kamu hizmeti ve serbest bir meslek olduğu hüküm altına alınmıştır.

Türkiye'de yaklaşık bugün itibarıyla yaklaşık 178.310 avukat bulunmakta olup hizmet akdiyle istihdam edilenler ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen avukatlar hariç olmak üzere bu sayının büyük çoğunluğu vergi kaydı ile serbest çalışmakta ve serbest çalışan avukatlar 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında Bağ-Kur sigortalısıdır.

Emeklilikte Yaşa Takılanlar ile ilgili düzenleme yapılacağı gündeme getirilmesiyle birlikte Birliğimize başvuran avukatlar, 1999 yılı veya öncesinde mesleğe başladıklarını (01.10.2008 tarihinden önce) Avukatlık Topluluk Sigortasına bağlı olarak (4-a kapsamında) çalışırken 01.10.2008 tarihinde çıkarılan kanun ile zorunlu olarak Bağ-Kur (4-b) kapsamına alındıklarını, 4-a kapsamında ikenmekli olabilmek için ödenmesi gereken prim gün sayısının 5000 gün iken, yapılan değişiklik sonrası mevcut durumda 9000 gün prim ödenmesigerektiğini bu sebepten hak kaybına uğrayarak mağdur olduklarını ifade etmektedirler.

Bilindiği üzere, avukatların, 01.10.2008 tarihinden önce tabi oldukları Topluluk Sigortası mülga 506 sayılı Kanunun 86. maddesinde düzenlenmiş, isteğe bağlı sigorta olmakla birlikte avukat ve noterler için ilgili mevzuat hükümleri nedeni ile zorunlu hale getirilmişti.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun mülga 186. maddesinin birinci fıkrası gereğince;

"188 inci maddede yazılı olanlar dışında kalan avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesinde gösterilen "Topluluk Sigortasına" girmeleri zorunludur. Ancak, bu zorunluluk (Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası) bakımından olup, (İş kazaları ve meslek hastalıkları), (Hastalık) ve (Analık) sigortalarına girmek avukatın isteğine bağlıdır."

Mülga 186. maddede atıf yapılan Avukatlık Kanunu'nun Mülga 188. maddesine göre;
"Emekliliğe tabi bir görevde çalışmakta olanlar, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler (Aynı kanunun 85 inci maddesindeki isteğe bağlı sigortadan faydalananlar dahil), geçici 2 nci maddedeki borçlanmak hakkından faydalananlar ile T.C. Emekli Sandığından emeklilik veya malullük aylığı almakta olan yahut 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük sigortasından faydalanmış bulunanlar ve aynı kanunun geçici 20 nci maddesindeki şartlara uygun olarak faaliyette bulunan sandıklara tabi bulunan veya bu sandıklardan faydalanmış olanlar 186 ncı madde uyarınca topluluk sigortasına giremezler.

Avukatın yukarıki fıkraya göre topluluk sigortasına girememesi, avukatlık meslekinin icrasına engel teşkil etmez."

Ayrıca Avukatlık Kanunu'nun 63. maddesine 2001 yılında 4667 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile *"Şu kadar ki, baro levhasındaki kaydı yirmi yılı dolandıktan, bürosunu kapatarak vergi kaydını sildiren avukatlar durumları hakkında bilgi vermek ve baroya karşı görev ve yükümlülüklerini yerine getirmek*

koşuluyla sadece avukat unvanını kullanabilirler." ibaresi eklenmiştir.

Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 86.maddesine göre;

"Kurum, 2 nci ve 3 üncü maddelere göre, sigortalı durumunda bulunmayanların Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlarla (İş kazalarıyla meslek hastalıkları) (Hastalık), (Analık), (Malullük, yaşlılık ve ölüm) sigortalarından birine, birkaçına veya hepsine toplu olarak tabi tutulmaları için, işverenlerle veya dernek, birlik, sendika ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapabilir.

Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olanların malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi, bu Kanunun 78 inci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt ve üst sınırı arasında olmak şartıyla kendilerinin belirleyeceği miktarın % 25' udur. Ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar ödenmeyen primler için bu tarihten başlanarak 80 inci madde hükmüne göre gecikme zammı uygulanır."

2008 yılı Ekim ayından önce 1136 sayılı Kanun'un 63. maddesine göre baro levhasına kayıtlı avukatlardan, mülga 188. maddesi gereğince, emekliliğe tabi bir görevde çalışanlar, 506 sayılı Kanun kapsamına girenler (85. maddeye göre isteğe bağlı sigortadan faydalananlar dahil), geçici 2. maddedeki borçlanma hakkından faydalananlar, 5434 sayılı Kanun gereğince emeklilik veya malullük aylığı almakta olan veya 506 sayılı Kanunu'na göre yaşlılık veya malullük sigortasından faydalanmış bulunanlar ile geçici 20. madde sandıklarına tabi olan veya bu sandıklardan aylık bağlanmış olanlar hariç herhangi bir sigortalılığı olmayanlar 506 sayılı Kanunun mülga 86. maddesine tabi topluluk sigortasına tabi sigortalı sayılmışlardır.

31.05.2006 tarihinde kabul edilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile de;

- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu' nun 186 ila 188 inci ve 191 inci maddeleri,
- 506 sayılı Kanun'un 86. maddesi,

2008 yılı Ekim ayı itibariyle yürürlükten kalmıştır.

5510 sayılı Kanun'un 4/1-b maddesinde yer alan; hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar" sigortalı sayılmışlardır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Geçici 6. maddesinin 4. ve 5. fıkraları ise;

"506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesi hükmüne göre topluluk sigortasına tâbi olanların ödedikleri iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri genel sağlık sigortası dahil bu Kanuna göre ödenmiş sayılır. Bu süreler yatırıldıkları sigorta kolları bakımından başlangıç süresi ve prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.

Bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları bakımından topluluk sigortasına devam edenler, bu Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında durumları değerlendirilerek, durumlarına uyan bent kapsamında sigortalı sayılırlar. Bunların kendileri veya işverenleri tarafından verilmesi gereken belgeler en geç üç ay içinde Kuruma verilmek zorundadır." şeklinde düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler çerçevesinde, Mülga 506 sayılı Kanunun 85 ve 86 inci maddeleri kapsamındaki isteğe bağlı ve topluluk (avukat ve noterler) sigortasına tabi olarak prim ödeyenler, 5510 sayılı Kanunun 4/1(b) bendi, kapsamında sigortalı sayılmaktadır. (<https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/2b83482b-82a7-43b1-8163-115232e08756/Sigortalilik-Statuleri-2022-05-15-05-48-30>)

Diğer bir ifadeyle, topluluk sigortasına tabi vergi mükellefi avukatlar veya vergi mükellefi olmadığı halde prim ödemeye devam eden avukatlar 5510 Sayılı yasa gereği 01.10.2008 tarihinden itibaren (Bağ-kur) sigortalısı sayılmışlar ve 01.10.2008 sonrası tüm kayıtlar SGK tarafından sanal ortamda Bağ-kur numarası verilerek 4 b'ye devredilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bağımsız ve Hizmet Akdiyle Çalışanlar Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığı'nın Birliğimize 29.05.2017 tarihinde gönderdiği yazıda; "Avukatların 2008 yılı Ekim ayından önceki sigortalılıkları hakkın da 506 sayılı Kanunun mülga 86 ncı maddesi, 1136 sayılı Kanunun 63 üncü, mülga 186 ncı, mülga 187 n c i, mülga 188 inci ve mülga 191 inci maddeleri ile birlikte uygulanmakta olup avukatlar 2008 yılı Ekim ayından önce avukatlık sürelerini gösterir barolardan alacakları belgeleri Kurumumuza vermeleri bu sürelerin karşılığı primleri ödemeleri halinde 2008 yılından önceki süreleri 2008 yılından sonrada gecikme cezası

ve gecikme zammı ile birlikte ödeyerek hizmetlerini geçerli hale getirebilmektedirler.” şeklinde görüş bildirilmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler doğrultusunda, avukatlar açısından sigorta başlangıç süresinin 506 sayılı kanun döneminde ilk sigorta başlangıç tarihinin esas alınarak belirleneceği açık olmakla beraber, 506 sayılı kanununun 86. maddesinin yürürlükten kalkması akabinde topluluk sigortasına tabi avukatların 01.10.2008 tarihinden itibaren (Bağ-Kur) sigortalısı sayılmaları ile avukatlar yasal zorunluluk gereği emekli olma şartları önceki tabi oldukları sigorta sisteminden daha ağırlaştırılmış bir sisteme (Bağ-Kur sistemine) dahil edilmekle, 5000-5975 şeklinde kademeli olan prim ödeme gün sayısı şartını öngören düzenlemeden çıkarılarak, kadınlarda 7200, erkeklerde 9000 prim gün sayısı öngören sistemin içine sokularak adaletsiz ve eşitsiz bir durum yaratılmıştır.

Daha açık ve özet bir anlatımla; avukatların, topluluk sigortasına ilişkin hükmün yürürlükten kaldırılarak 5510 sayılı yasanın 4/1-b maddesi kapsamında sigortalı olmalarının düzenlenmesi ile, avukatlar zorunlu olarak emeklilik şartları daha ağırlaştırılmış bir sisteme dahil edilerek aleyhe bir durum yaratılmış, hatta çoğu meslektaşımız prim gün sayısı 5000’den fazla olmasına rağmen 9000 güne ulaşamadığından, kısaca EYT olarak bilinen düzenlemeden yararlanma olanağından mahrum kalmıştır.

Bu noktada, avukat meslektaşlarımızın mağduriyetlerinin giderilmesi açısından vergi kaydı ile serbest çalışan avukatlara; sigortalılık başlangıç tarihinde tabi oldukları sosyal sigorta sisteminin uygulanması için gerekli düzenlemenin yapılması hususunda gereğini takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla.

Av. Veli KÜÇÜK
Başkan a.
Genel Sekreter

Ek: Birliğimize başvuran avukatların dilekçe örnekleri

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak doğrulama <https://dogrulama.barobirlik.org.tr> adresinden 558a366a kodu ile yapılabilir.

